

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ถูกปี : การจึกเก็บเงินค่าแรงแทนการเกณฑ์แรงงานจาก
 คนจีนในสมัยรัตนโกสินทร์
ชื่อนิสิต นายสรศักดิ์ ชูสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ชิติมา พิทักษ์ไพรวัน
ภาควิชา ประวัติศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๖๓



บทคัดย่อ

ช่วง พ.ศ. ๒๓๖๕-๒๔๕๓ เป็นระยะเวลาหนึ่งคนจีนจำนวนมากอพยพเข้ามาเพื่อประกอบอาชีพในเมืองไทยอย่างเสรี โดยทั่วไปแล้วคนจีนเหล่านี้รวมทั้งลูกหลานที่เกิดในไทยไม่ได้ถูกดึงเข้าสู่ระบบไพร่ ผิดกับคนต่างชาติดังกลุ่มอื่น เช่น เขมร ลาว มอญ พม่า ทำให้คนจีนเป็นกลุ่มชนอิสระในสังคมโดยไม่ต้องอยู่ใต้การควบคุมของมูลนายและปลอดจากพันธะของระบบไพร่ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลถือว่าคนพวกนี้อยู่ใต้อำนาจการปกครองของกฎหมายไทย จึงต้องเสียภาษีอากรต่าง ๆ เป็นต้นว่า อากรค่านา อากรสัมพัสดุ เช่นเดียวกับคนพวกอื่น ๆ ในระบบไพร่ รวมทั้งต้องเสียภาษีพิเศษอีกประเภทหนึ่งซึ่งรัฐบาลเรียกเก็บจากคนจีนพวกนี้โดยเฉพาะ เรียกว่าถูกปี

ด้วยเหตุแห่งความแตกต่างของคนจีนกับชาวต่างชาติดังกลุ่มอื่น ๆ ในระบบไพร่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาว่าสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวมีภาวะและเงื่อนไขภายในอย่างไรจึงมีผลให้คนจีนเป็นกลุ่มชนอิสระปราศจากการควบคุมโดยระบบไพร่ต่างไปจากคนพวกอื่น ๆ ตลอดจนศึกษาถึงการถูกปีว่าเป็นความต้องการของรัฐบาลที่จะให้ผลตอบแทนแก่คนจีนที่ค้าขายหรือค้ากำไรได้ในรูปเงินตรา และการถูกปีมีส่วนในการควบคุมคนจีนพวกนี้ด้วยหรือไม่อย่างไร

จากการศึกษาพบว่า ภาวะความต้องการแรงงานภายในประเทศเพื่อตอบสนองการขยายตัวทางการผลิตและการค้าทำให้ต้องอาศัยแรงงานจำนวนมาก ในขณะที่แรงงานภายในประเทศถูกผูกไว้ด้วยพันธะของระบบไพร่ คนจีนจึงเป็นแรงงานอิสระที่ตอบสนองความจำเป็นด้านนี้ได้ ฉะนั้นรัฐบาลจึงไม่ได้ดึงคนจีนเข้าสู่ระบบไพร่

ประกอบกับคนจีนโดยทั่วไปมุ่งหารายได้เป็นการชั่วคราว มิใช่จะตั้งถิ่นฐานเป็นการถาวร คนจีนจึงเป็นกลุ่มชนอิสระแตกต่างไปจากคนพวกอื่น ๆ อันเป็นเหตุให้สามารถเข้าไปมีบทบาททางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการปกครองได้ และทำให้บางส่วนกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทยไปในที่สุด

ส่วนการศึกษา เรื่องผูกปิ่นพบว่า การผูกปิ่นเป็นเพียงการจัดเก็บภาษีทางตรงประเภทหนึ่งจากคนจีนนอกระบบไพร่ที่ไม่ใช่คนในบังคับต่างประเทศ และเมื่อพิจารณาการศึกษาเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ ระเบียบวิธีการ การดำเนินการ และผลที่รัฐบาลได้รับจากการผูกปิ่นพบว่า รัฐบาลต้องการผลประโยชน์ในรูปของเงินตราเป็นสำคัญมากกว่าจะมุ่งเกณฑ์แรงงาน หรือต้องการควบคุมคนจีนโดยตรง อย่างไรก็ตามการผูกปิ่นช่วยเป็นเครื่องยืนยันว่าเงินที่เสียเงินนี้เป็นเงินในบังคับไทย



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย